

Bijbelstudie 3 ‘Mensen en principes’

Inleiding

Het thema van dit jaar is aandacht voor elkaar met als motto ‘De kracht van aandacht’ Aandacht voor de ander is een krachtig middel waar mensen bijeen zijn, bij elkaar horen. Je voelt je gezien, je voelt je van waarde, je hoort erbij en in de liefde die je ontvangt van de ander zit ook iets van een afspiegeling van Gods liefde voor jou. Tussen mensen gaat daarin vaak veel mis. We leven wat dat betreft in een onvolmaakte wereld. Ook in de kerk gaan dingen verkeerd op het gebied van aandacht en communicatie. Dat komt onder meer omdat een kerkgemeenschap bestaat uit onvolmaakte mensen, maar daarnaast ook door een stelsel van principes en tradities die het gemeente-zijn kleuren. Zulke principes en tradities zijn niet slecht. Paulus schrijft dat God ‘geen God van is wanorde, maar van vrede’ (1 Kor. 14: 33). Tegelijk kunnen regels soms aardig in de weg zitten bij het contact met medegelovigen. Daarover gaat het in deze Bijbelstudie.

Casuïstiek

Om het een beetje tastbaar te maken twee voorbeelden van hoe in de kerk aandacht voor mensen en het handhaven van principes met elkaar op gespannen voet kunnen staan.

1. Een jong echtpaar is 12 ½ jaar getrouwd en wil dit graag vieren met de beide families. Omdat er nogal wat winkeliers zitten in de schoonfamilie besluiten ze het op zondag te vieren. Dit valt niet goed bij de eigen vader, die gewend is tweemaal naar de kerk te gaan en niet op zondag naar een restaurant wil. Het gevolg is dat het feest wordt afgeblazen. Maar het is altijd iets van een zere plek gebleven.
2. Twee gelovige jonge mensen willen trouwen en vragen een predikant om dat te doen. De eigen gemeente is vacant en zij kiezen een dominee van wie ze verwachten dat hij het evangelie aansprekend kan brengen voor niet gelovige vrienden die ongetwijfeld ook in de kerk komen. De eigen kerkenraad besluit dat de trouwdienst niet onder zijn verantwoordelijkheid kan plaatsvinden, want de dominee is niet van het eigen kerkverband. Dat was een grote teleurstelling.

Het handhaven van een principe kan de betrokken mensen beschadigen, tegemoetkomen aan wensen kan leiden tot loyaliteitsproblemen naar andere mensen of naar God. Bij het handhaven van de regel kunnen de betrokken mensen teleurgesteld raken in de kerk, en die zelfs de rug toekeren. Bij het meedenken met mensen worden regels soms rekbaar en kan dat tot onduidelijk of gewetensnood leiden bij verantwoordelijken.

In deze studie gaat het vooral om het eerste: om de pijn die het kan opleveren als in de kerk regels al te strak worden toegepast. Het is best aan te voelen dat de warmte die je tussen kerkmensen verwacht kan omslaan in een zekere kilheid zodra regels om de hoek komen kijken. En in zaken rond vermaan en tucht kan veel kapot gaan – en is ook veel kapot gegaan. Het is goed om voor die schade aandacht te hebben. Ook dat past bij het thema ‘de kracht van aandacht.’ Niet om de regels maar overboord te gooien, maar wel om te overwegen over hoe het beter kan.

Voordat de bijbel open gaat

Voor we uit de bijbel gaan lezen volgen nu eerst vijf citaten, van christenen en niet-christenen, over dit onderwerp:

1. De wijze heeft geen onwrikbare beginselen. Hij past zich aan anderen aan (Lao Tse, oosters wijsgeer).
2. Een goed beginsel dat verkeerd begrepen wordt, kan even verderfelijk zijn als slecht (John Milton, puritein in tijd van Cromwell, schreef Paradise Lost).
3. De meest verbreide meningen, die iedereen voor uitgemaakt houdt, verdienen vaak het meest om onderzocht te worden.
4. De meeste mensen houden er alleen principes op na om zich de moeite van het denken te kunnen besparen.
5. Een fanaticus is iemand die doet wat hij denkt dat de Heere zou doen als die met de feiten van de zaak op de hoogte was (Finlay P. Dunne)

Sta kort stil bij elk van deze citaten, en overweeg hoe deze van toepassing zouden kunnen zijn in onze kerkelijke omgeving.

De bijbel open: Hoe gaat de Heere Jezus om met regels?

In zijn algemeenheid kun je zeggen dat Hij het niet zo op had met de Farizeeën en Schriftgeleerden die juist hun macht ontleenden aan regels en wetten.

Daar zijn heel veel voorbeelden van te geven.

- *Barmhartigheid wil ik en geen offerande (Matth 12:7)*
- *Gij hebt het woord Gods van kracht beroofd (Matth 15:6)*
- *Dit volk eert mij met de lippen, maar hun hart is verre van mij (Matth. 15:8)*
- *Zij binden zware lasten bijeen en leggen die op de schouders van de mensen (Matth. 23:4)*
- *Wee u, blinde wegwijzers (Matth. 23:16)*
- *De sabbat is gemaakt om de mens en niet de mens om de sabbat (Marcus 2:27)*

Een van de meest veelzeggende gedeelten daarover is misschien wel de geschiedenis van de overspelige vrouw, beschreven in Johannes 18: 1-11

Een vrouw op overspel betrapt

Jezus ging naar de Olijfberg en vroeg in de morgen was hij weer in de tempel. Het hele volk kwam naar hem toe, hij ging zitten en gaf hun onderricht. Toen brachten de schriftgeleerden en de farizeeën een vrouw bij hem die op overspel betrapt was. Ze zetten haar in het midden en zeiden tegen Jezus: 'Meester, deze vrouw is op heterdaad betrapt toen ze overspel pleegde. Mozes draagt ons in de wet op zulke vrouwen te stenigen. Wat vindt u daarvan?' Dit zeiden ze om hem op de proef te stellen, om te zien of ze hem konden aanklagen. Jezus bukte zich en schreef met zijn vinger op de grond. Toen ze bleven aandringen, richtte hij zich op en zei: 'Wie van jullie zonder zonde is, laat die als eerste een steen naar haar werpen.' Hij bukte zich weer en schreef op de grond. Toen ze dat hoorden gingen ze weg, een voor een, de oudsten het eerst, en ze lieten hem alleen, met de vrouw die in het midden stond. Jezus richtte zich op en vroeg haar: 'Waar zijn ze? Heeft niemand u veroordeeld?' 'Niemand, heer,' zei ze. 'Ik veroordeel u ook niet,' zei Jezus. 'Ga naar huis, en zondig vanaf nu niet meer.'

Hoe moet je dat nu lezen? De essentie is volgens mij dit: 'Jezus wijst ons erop dat alle mensen zondig zijn, en be vraagt ons naar de manier waarop wij met dat gegeven omgaan.'

De regels zijn duidelijk: op een aantal zonden waaronder overspel staat de doodstraf, zo lezen we in Leviticus. Maar niet alleen die zonden! Paulus zegt: alle zonde leidt tot de dood (Rom.6:23). Niet alleen overspel, maar ook al onze andere zonden. Dat is een duidelijke boodschap.

Maar de bijbel is er tot ons behoud. De vraag is hoe de vrouw tot het inzicht zal komen dat wat zij doet niet goed is en zich zal voornemen om het voortaan anders te doen. Zal zij dat doen op manier van de Farizeeën met hun wetten en regels, of op basis van de ontferming en vergeving van Jezus?

Dat laatste natuurlijk: Het evangelie legt de focus niet op regels en geboden, maar juist op de liefde van Christus. De zonde wordt niet ontkend: zoals ook in het licht van de zon alle stof zichtbaar wordt, zo wordt bij het Licht der Wereld elk vuiltje in ons innerlijk zichtbaar. Jezus ontmaskert hoe we er echt voorstaan. Maar zijn doel met ons is dat de wens groeit om dichtbij Hem te leven.

Welke functie heeft ons kerkelijk leven daarbij? Volgens de kerkvader Augustinus (5^e eeuw) komt het woord religie van het Latijnse *religare* wat verbinding betekent. Verbinding met onze Schepper en verbinding met elkaar.

Wij moeten in ons kerk-zijn daarom zoeken naar dat wat ons met elkaar en met onze Hemelse Vader verbindt. Regels en wetten zijn daartoe een middel, aan dat verbindende doel zijn zij ondergeschikt. Daar waar principes en tradities verwijdering teweeg brengen, missen zij hun doel.

Een mooi woord in dat verband is ‘ontferming’. We lezen het vaak in de bijbel. Jezus was met ontferming bewogen. Een paar voorbeelden:

- *Toen Hij de schare zag werd Hij met ontferming bewogen (Matth. 14:14)*
- *Jezus werd met ontferming bewogen en raakte hun ogen aan en terstond werden zij ziende (Matth. 20:34)*
- *Toen de Heer haar (moeder van jongeling te Nain) zag, werd Hij met ontferming over haar bewogen. (Lucas 7:13)*

‘Met ontferming bewogen zijn’, dat wil zeggen dat je iemand ziet, dat je met hem begaan bent en dat die ander jou in beweging brengt. Dat zouden we vooral moeten uitstralen naar anderen. De ander zien met de ogen van Jezus, aansluiten bij zijn of haar situatie en wijzen op Jezus. Dan is er kracht in aandacht.

Gesprekspunten

1. Ben je het eens of oneens met de volgende stellingen:
 - a. Regels zijn nodig om duidelijkheid en orde te scheppen in het kerkelijk leven.
 - b. Je moet telkens de regels aanpassen aan de tijd waarin je leeft.
2. Wat vindt je van het gezegde ‘mensen gaan voor principes’?
3. Hoe kan je iemand iets duidelijk maken zonder het gevoel te geven dat je hem in de kou laat staan?
4. Kerkelijke vermaning en tucht heeft als doel om mensen bij de Heere te houden. Vroeger werden met dat doel soms ernstige waarschuwingen gegeven of uitsluiting van delen van het gemeentelven opgelegd (bijvoorbeeld van het avondmaal). Zou dat in onze tijd nog werken? Waarom wel of niet?
5. Hoe leg je, zonder dat je de relatie met hem of haar te beschadigen, aan een twintiger die zich van geen kwaad bewust is uit dat ongehuwd samenwonen volgens onze kerkelijke principes niet hoort?